

VĂN BẢN 3. BẮT NẠT (Nguyễn Thế Hoàng Linh)

1. Phân tích yêu cầu cần đạt

- HS bước đầu nhận biết được sự khác nhau về thể loại của VB truyện và VB thơ.
- Yêu cầu cần đạt chính của VB 3 là mở rộng, bổ sung cho chủ đề của bài học. Qua việc đọc hiểu VB thơ *Bắt nạt*, HS hiểu và có thái độ đúng đắn trước hiện tượng bắt nạt; góp phần xây dựng môi trường học đường lành mạnh, an toàn, hạnh phúc.

2. Gợi ý tổ chức hoạt động dạy học

Hoạt động 1 Khởi động

GV có thể cho HS khởi động bằng việc chia sẻ trải nghiệm hoặc phát biểu ý kiến về hiện tượng bắt nạt trong môi trường trường học.

Hoạt động 2 Đọc văn bản

- GV yêu cầu HS đọc VB trước khi đến lớp.
- GV chỉ định một số HS đọc bài thơ trước lớp.

– Tình huống chứng kiến chuyện bắt nạt: *Em thờ ơ, không quan tâm vì đó là chuyện không liên quan đến mình, có thể gây nguy hiểm cho mình, hoặc “vào hùa” để cổ vũ hay can ngăn kẻ bắt nạt và bênh vực nạn nhân bị bắt nạt?*

– Tình huống mình là kẻ bắt nạt: *Em coi đó là chuyện bình thường, thậm chí là một cách khẳng định bản thân hay nhận ra đó hành vi xấu cần từ bỏ, cảm thấy ân hận và xin lỗi người bị mình bắt nạt?*

GV khuyến khích HS bày tỏ ý kiến cá nhân. GV nêu nhận xét, bổ sung, hướng HS đến những quan điểm đúng đắn, tích cực, nhất là khi các em đã hiểu “Bắt nạt là xấu lắm...”.

Hoạt động 3 Khám phá văn bản

Câu hỏi 1

– Mục đích của câu hỏi là giúp HS nhận biết nội dung chính và hiểu chủ đề của bài thơ. GV có thể cho HS thảo luận nhóm với các hoạt động: nêu những yếu tố giúp các em cảm nhận được thái độ của nhân vật trữ tình (ví dụ: cách xưng hô, cách nói hồn nhiên, hài hước; giọng tâm tình, nhắn gửi...); chọn phân tích các dẫn chứng tiêu biểu; một số nhóm cử đại diện trình bày ý kiến; các nhóm khác nhận xét, bổ sung;...

– Dự kiến câu trả lời:

+ Thái độ đối với các bạn bắt nạt: phê bình rất thẳng thắn, phủ định một cách dứt khoát, mạnh mẽ chuyện bắt nạt (*Bắt nạt là xấu lắm; Bất cứ ai trên đời/ Đều không cần bắt nạt; Vẫn không thích bắt nạt/ Vì bắt nạt rất hôi!...*) nhưng vẫn cởi mở, thân thiện (trò chuyện, tâm tình với các bạn bắt nạt: *Đừng bắt nạt, bạn ơi; những câu hỏi dí dỏm, hài hước: Sao không trêu mù tạt?; Tại sao không học hát/ Nhảy híp-hóp cho hay?;...*).

+ Thái độ đối với các bạn bị bắt nạt: gần gũi, tôn trọng, yêu mến (*Những bạn nào nhút nhát/ Thì là giống thỏ non/ Trông đáng yêu đấy chú*); sẵn sàng bênh vực (*Bạn nào bắt nạt bạn/ Cứ đưa bài thơ này/ Bảo nếu thích bắt nạt/ Thì đến gặp tớ ngay*);...

GV khuyến khích HS bày tỏ quan điểm cá nhân, chia sẻ lí do vì sao mình đồng tình hoặc không đồng tình với thái độ của nhân vật “tớ”. Các nhóm có quan điểm khác nhau có thể tranh luận, phản biện,... nhưng cần hướng đến sự thân thiện, bao dung và tinh thần đối thoại. Bởi vì không chỉ các bạn bị bắt nạt cần được bênh vực, bảo vệ mà cả những bạn có thói quen bắt nạt cũng cần được giúp đỡ...

Câu hỏi 2

HS tự liệt kê số lần xuất hiện của cụm từ “đừng bắt nạt”. GV gợi nhắc về biện pháp tu từ điệp ngữ. Từ đó, giúp HS nêu được tác dụng của việc lặp lại cụm từ này: nhắc nhở, thể hiện thái độ phủ định đối với thói xấu bắt nạt,...

Câu hỏi 3

Bắt nạt là một thói xấu có thể gây ra những tổn thương, nỗi sợ hãi, nỗi ám ảnh, thậm chí cả những hậu quả nặng nề nhưng bài thơ lại nói chuyện bắt nạt bằng giọng điệu hồn nhiên, dí dỏm, thân thiện. GV hướng dẫn HS nêu những biểu hiện của tiếng cười: cách nói hài hước, hình ảnh ngộ nghĩnh (*Sao không ăn mù tạt/ Đối diện thử thách đi?; Sao không trêu mù tạt?; Tại sao không học hát/ Nhảy híp-hóp cho hay?; Vì bắt nạt dễ lây; Vì bắt nạt rất hôi!...*). GV cũng có thể giúp HS cảm nhận tác dụng của tiếng cười hài hước ấy: không chỉ khiến câu chuyện dễ tiếp nhận mà còn mang đến một cách nhìn thân thiện, bao dung.

Câu hỏi 4

Câu hỏi 4 kết nối tri thức đọc hiểu với đời sống; góp phần hình thành cho HS phẩm chất và năng lực giải quyết vấn đề. GV có thể cho HS chọn tình huống, thảo luận nhóm, cử đại diện trình bày trước lớp, các nhóm khác bổ sung ý kiến. Tham khảo một số câu hỏi gợi ý sau:

– Tình huống bị bắt nạt: *Em im lặng chịu đựng; chống lại kẻ bắt nạt hay chia sẻ và tìm trợ giúp từ bạn bè, thầy cô, gia đình?*